

Proces starzenia się społeczeństw jest jednym z głównych czynników wzrostu zapotrzebowania na opiekę długoterminową dla osób starszych. Wzrost zapotrzebowania na tę opiekę jest z kolei wskazywany jako duże wyzwanie dla systemów polityki społecznej w większości państw Unii Europejskiej. Jedną z typowych odpowiedzi na rosnące potrzeby opiekuńcze w wielu krajach europejskich był rozwój strategii opartych na koncepcji starzenia się we własnym domu (ang. "ageing in place"). Tego typu strategię mają na celu zwiększenie dostępności opieki świadczonej w miejscu zamieszkania osoby starszej lub w jej najbliższym otoczeniu. Niemniej jednak, reformy opieki długoterminowej w Europie oparte były na domyślnym założeniu, zgodnie z którym warunki mieszkaniowe osób starszych są adekwatne do ich potrzeb. To założenie może być jednak zakwestionowane przez przywołanie licznych okoliczności, w których osoby potrzebujące opieki żyją w trudnych warunkach ze względu na niski dochód, obecność fizycznych czy społecznych barier lub niedostateczny system publicznego wsparcia usługowego w ich sąsiedztwie.

Celem niniejszego projektu jest zakwestionowanie, w sposób systematyczny, założenia o adekwatnych warunkach mieszkaniowych osób starszych potrzebujących opieki długoterminowej. Cel ten będzie osiągnięty poprzez włączenie kwestii mieszkaniowej do badań porównawczych nad polityką dotyczącą opieki długoterminowej. Badania w niniejszym projekcie polegać będą na porównaniu dwóch par następujących państw:

- 1) Holandia i Włochy: państwa, które cechują się różnymi rozwiązaniami z zakresu opieki długoterminowej oraz różnymi systemami związanymi z mieszkalnictwem;
- 2) Austria i Czechy: państwa, które mają bardzo podobne rozwiązania z zakresu opieki długoterminowej, ale różne systemy związane z mieszkalnictwem.

Wybór pierwszej pary państwa (Holandia i Włochy) pozwoli na zrozumienie, czy realizacja koncepcji "ageing in place" prowadzi do różnych efektów ze względu na różną sytuację mieszkaniową w tych krajach. Z kolei wybór drugiej pary państw (Austria i Włochy) umożliwi zrozumienie wpływu warunków mieszkaniowych na implementację podobnych strategii związanych z opieką długoterminową.

W badaniu wykorzystany zostanie dorobek dyscyplin, w których zagadnienie kwestii mieszkaniowych stanowi istotny element jakości życia osób starszych, takich jak: *housing studies*, *urban studies* czy gerontologia. W oparciu o te badania wnioskodawca dokona identyfikacji elementów związanych z mieszkalnictwem, które są istotne dla polityki dotyczącej opieki długoterminowej. Każdy taki element zostanie opisany teoretycznie oraz ustalony zostanie sposób jego pomiaru, a także możliwy wpływ na implementację polityki społecznej dotyczącej opieki długoterminowej. W części empirycznej, oprócz wykorzystania ogólnodostępnych baz danych, wnioskodawca dokona zebrania i standaryzacji danych krajowych po to by otrzymać adekwatne wskaźniki sytuacji osób starszych. Elementem realizacji projektu będzie także analiza ilościowa baz danych obejmujących reprezentatywne badania sondażowe. W celu ubogacenia analizy empirycznej, wnioskodawca przeprowadzi taką analizę przy wykorzystaniu różnych zbiorów danych opartych na badaniach sondażowych.

Uzasadnienie podjęcia tematu wynika z tego, że warunki mieszkaniowe były na ogół pomijane w badaniach porównawczych dotyczących opieki długoterminowej. Istnieje jednak bardzo duża potrzeba włączenia kwestii mieszkaniowych do tych badań. W następnych latach grupa osób starszych będących właścicielami nieruchomości stanie się zdecydowanie bardziej wewnętrznie zróżnicowana. W związku z tym, że duża część osób starszych będzie dysponować niskim dochodem (np. ze względu na niższe świadczenia emerytalne będące konsekwencją coraz bardziej niestabilnego zatrudnienia obecnie pracujących), polityka społeczna będzie musiała zmierzyć się z problemem "podwójnego starzenia" rozumianego tutaj jako starzenie się populacji wraz z równoczesnym starzeniem się zasobu mieszkaniowego, w którym te osoby zamieszkują. Wyniki projektu będą miały także znaczenie ze względu na możliwość wymiany doświadczeń między krajami. W związku z tym, że w Europie istnieją państwa, w których nie prowadzono do tej pory kompleksowych zmian związanych z opieką długoterminową (jak w Polsce), potrzeba bardziej szczegółowej wiedzy o determinantach skuteczności programów mających wspierać osoby wymagające opieki długoterminowej wciąż rośnie i będzie rosła.